

Kościół przez pryzmat realnego funkcjonowania władzy kościelnej „z ludzi wziętej”, która jest odpowiedzialna zarówno za przekaz elementu boskiego w Eklezji, jak i właściwy rozwój „zasobów ludzkich”.

Ks. Krzysztof Kaucha
Instytut Teologii Fundamentalnej KUL

Ks. TOMASZ KOSTECKI, *Kościół drogą życia każdego człowieka. Antropologiczna wiarygodność Kościoła i jej uzasadnianie w świetle nauczania Jana Pawła II*, Międzyrzec Podlaski 2015, ss. 343.

Wobec medialnej krytyki chrześcijaństwa i Kościoła wyraźnie wybrzmiewa pytanie: Czy współczesny Kościół jest wiarygodny, czyli jest godny wiary i zaufania człowieka? Tym samym przed teologią fundamentalną staje zadanie, aby współczesnemu człowiekowi ukazać wiarygodność Eklezji, czyli uwypuklić wszystko to, co stanowi o tym, że Kościół jest dla człowieka pewną życiową drogą, która prowadzi go do zbawienia.

Zagadnienie wiarygodności Kościoła jest podejmowane w eklezjologii fundamentalnej, zarówno w aspekcie jego genezy, jak również urzeczywistniania się w historii. Wszecstronne ukazanie prawdziwości Kościoła domaga się uwzględnienia tak jednego, jak i drugiego aspektu. Nie wystarczy bowiem, że Kościół został uwierzytelniony przez wykazanie jego boskiej genezy. Eklezja jest bowiem rzeczywistością dynamiczną, permanentnie stającą się, rodzącą się i odradzającą. Dlatego holistyczne wykazanie wiarygodności Kościoła pozwala odkryć jego piękno, prawdziwość i zbawczą skuteczność.

Kościół to nie „coś”, ale „ktoś”, gdyż Eklezja żyje, uświęca się, doskonali, rośnie i zdąża do wypełnienia w Eschatonie. Mocą danego mu przez Boga życia, Kościół nieustannie urzeczywistnia się i jest wiarygodnym Znakiem Bożej obecności w świecie. Właściwe rozumienie Kościoła łączy się z jego osobistym doświadczeniem, które sprawia, że wierzący mówi o Kościele z zachwytem, pietyzmem oraz miłością, co jest wyrazem zatroskania oraz odpowiedzialności za wspólnotę eklezjalną. W nurcie tak rozumianej eklezjologii, która jest uprawiana m.in. w lubelskiej szkole teologii fundamentalnej, mieści się publikacja ks. dr. Tomasza Kosteckiego: *Kościół drogą życia każdego człowieka. Antropologiczna wiarygodność Kościoła i jej uzasadnianie w świetle nauczania Jana Pawła II*. Opublikowana rozprawa doktorska stanowi wartościowe studium z zakresu eklezjologii fundamentalnej.

Ks. Tomasz Kostecki jest prezbiterem diecezji siedleckiej. Po przyjęciu święceń kapłańskich w 2001 r., pracował jako wikariusz w Wiśniewie k/Siedlec, a następnie w Rykach. W 2006 roku został skierowany na studia doktoranckie z teologii fundamentalnej w Instytucie Teologii Fundamentalnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. W latach 2009-2011 pełnił posługę wychowawcy alumnów w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Siedleckiej im. Jana Pawła II. Od września

2011 r. pracuje jako prefekt w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Siedlcach. Związany jest z Liturgiczną Służbą Ołtarza oraz środowiskiem harcerskim. Doktorat, napisany w Instytucie Teologii Fundamentalnej KUL pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Krzysztofa Kauchy, obronił w marcu 2015 r.

Ks. Tomasz Kostecki w omawianej publikacji podjął się zadania ukazania antropologicznej wiarygodności Kościoła w świetle nauczania Jana Pawła II. Holistyczne opracowanie antropologicznej wiarygodności Kościoła oraz wskazanie sposobów jej uzasadniania w nauczaniu św. Jana Pawła II stanowi ważny przyczynek w popularyzacji eklezjologii i antropologii Papieża – Polaka. Docenić trzeba zarówno aktualność podjętego tematu, jak również nowatorski sposób realizacji tego zadania.

Na strukturę książki składają się: *Wykaz skrótów*, *Wstęp*, pięć rozdziałów, *Zakończenie* i *Bibliografia*. Dysertację rozpoczyna *Spis treści*, który prezentuje konstrukcję pracy. We *Wstępie* Autor wprowadza w podjętą tematykę, stawia problem pracy, wykazuje zasadność podjętej kwestii oraz umiejscawia ją w obszarze badań teologiczno-fundamentalnych. Na koniec krótko omawia zastosowane metody oraz literaturę źródłową, strukturę pracy i bibliografię.

Podtemat książki: *Antropologiczna wiarygodność Kościoła i jej uzasadnianie w świetle nauczania Jana Pawła II*, jednoznacznie określa jej bazę źródłową. Materiałem źródłowym recenzowanego opracowania jest nauczanie kardynała Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Zauważyć trzeba, że wykorzystana została bogata literatura źródłowa. Drugą grupę, wyróżnioną w wykazie bibliografii, stanowią dokumenty Kościoła, a trzecią opracowania oraz literatura pomocnicza. Praca jest dobrze udokumentowana przez odniesienia do nauczania Jana Pawła II, magisterium Kościoła oraz współczesnej refleksji teologicznej. *Zakończenie* stanowi podsumowanie wyników przeprowadzonych badań.

W rozdziale I Autor przedstawił „Kościoła diagnozę współczesnej kondycji antropologicznej jako motyw jego wiarygodności” (s. 23-57). W paragrafie pierwszym została dokonana diagnoza wewnętrzna kondycji współczesnego człowieka, natomiast w paragrafie drugim przeprowadzona jest diagnoza społecznej kondycji współczesnego człowieka. Paragraf trzeci zawiera „implikacje na rzecz wiarygodności Kościoła”. Ks. T. Kostecki, odwołując się do papieskiej diagnozy, nie poprzestaje na ukazaniu obaw i zagrożeń, ale wskazuje na ich konkretne rozwiązania płynące z Bożego Objawienia. Zdaniem Autora dojrzałość i wnikliwość papieskiej antropologii wyraża się w holistycznym postrzeganiu kondycji człowieka współczesnego; tak blasków, jak i zagrożeń rodzących lęk oraz niepokój w człowieku. Wiarygodność Kościoła uwidacznia się zarówno w kompetentnej kościelnej diagnozie sytuacji współczesnego człowieka, jak również we wskazaniu właściwych sposobów wyjścia z zaistniałej sytuacji.

Rozdział II (s. 59-103) ukazuje prawdę o człowieku jako motyw wiarygodności Kościoła. Moim zdaniem w tytule rozdziału zabrakło dookreślenia, że chodzi o prawdę o człowieku wynikającą z aktu stwórczego. Sugerują to wyraźnie paragrafy tego rozdziału; zapowiedź zawarta we wprowadzeniu do rozdziału: „Przedmiotem refleksji w niniejszym rozdziale będzie akt stworzenia człowieka i jego powołanie do osobliwej relacji

z Bogiem” (s. 60), oraz tytuł następnego, III rozdziału, który poświęcony został prawdzie o człowieku odkupionym. Do bogatej i ciekawej refleksji, zawartej w rozdziale II, na temat wynikającej z aktu stwórczego prawdy o człowieku, który został stworzony na obraz i podobieństwo Boże oraz jego powołania przez Boga, przeniknęło kilka wątków, które wiążą się z odkupieniem człowieka; tym samym powinny się znaleźć w rozdziale III. W rozdziale II Autor trafnie i właściwie przedstawił implikacje na rzecz antropologicznej wiarygodności Kościoła odwołując się do papieskiej refleksji na temat człowieka, który został stworzony przez Boga i zaproszony przez Niego do dialogu. Antropologiczna wiarygodność Kościoła ujawnia się w wiernym zaangażowaniu Eklezji na rzecz ewangelii życia, czyli troski o życie i godność każdego człowieka, od poczęcia, aż do naturalnej śmierci. Autor akcentuje, że „Humanizm Eklezji jest nacechowany ufnością w człowieka zdolnego przełamywać egoizm i determinizm, a antropologia papieska jest pełna optymizmu i nadziei w patrzeniu na człowieka powołanego do bycia w relacji z Bogiem, bliźnimi, samym sobą i światem stworzonym” (s. 103).

W rozdziale III (s. 105-156) zaprezentowane jest odkupienie człowieka jako motyw wiarygodności Kościoła. Ks. T. Kostecki z papieskiej refleksji na temat dokonanego w Chrystusie odkupienia człowieka formułuje przesłanki na rzecz antropologicznej wiarygodności Kościoła. Autor trafnie odnosi się do postulatów feminizmu, walki płci, teorii *Gender*, promując eklezjalną wizję harmonijnego rozwoju człowieka i komplementarnej komunii kobiety i mężczyzny. Prezentuje także Kościół, który nie tylko jest promotorem harmonii w świecie stworzeń, ale także ukazuje człowiekowi objawiony sens cierpienia i śmierci, przez co odpowiada na istotne egzystencjalne pytania stawiane przez człowieka.

W rozdziale IV (s. 157-211) omówiona została antropologia społeczna w funkcji uwiarygodniania Kościoła. Paragraf pierwszy jest poświęcony człowiekowi, który będąc powołany do komunii i wspólnoty, spełnia się osobowo w społecznościach ludzkich. Natomiast w paragrafie drugim przedstawione zostały implikacje na rzecz wiarygodności Kościoła wynikające ze społecznej natury człowieka.

Ostatni, V rozdział (s. 213-267), został zatytułowany: „Antropologia kultury w funkcji uwiarygodniania Kościoła”. W tym rozdziale „zostały przedstawione implikacje na rzecz antropologicznej wiarygodności Kościoła wynikające z jego roli w budowaniu kultury autentycznie ludzkiej, opartej na uniwersalnych wartościach odpowiednich do każdej osoby oraz tworzonych przez nią wspólnot, takich jak rodzina czy naród” (s. 265). W tym rozdziale Autor, ukazując człowieka w świecie wartości, odwołuje się do platońskiej triady: prawda, dobro i piękno oraz dodaje za Janem Pawłem II czwartą wartość – wolność. Jednak przy szczegółowym omawianiu tych wartości, w paragrafie drugim (5.2. Człowiek w świecie wartości), pomija dobro (omawia tylko prawdę, wolność i piękno).

Ostatni paragraf każdego z rozdziałów poświęcony jest aplikacji na rzecz wiarygodności Kościoła. Godne pochwały jest wielokrotne przywoływanie przez Autora konkretnych i praktycznych działań podjętych przez Jana Pawła II, które przyczyniły się do wzrostu wiarygodności Kościoła (np. ustanowienie Światowego Dnia Chorego – s. 143-144; promocja dokumentu „Pamięć i pojednanie. Kościół i winy przeszłości” oraz obrzęd pojedna-

nia w Roku Jubileuszowym – s. 175-177; zaproszenie do dyskusji nad sposobem sprawowania posługi biskupa Rzymu – s. 202; działania na rzecz pokoju w świecie – s. 205-206; międzyreligijne spotkanie w Asyżu – s. 206-207; wizyta w rzymskiej synagodze – s. 207) oraz przywołanie osobistego przykładu papieża (np. przeżywania przez niego cierpienia na skutek zamachu oraz choroby – s. 154).

W książce zostało wyrażone przekonanie Autora, że wiarygodność antropologiczna Eklezji uwidacznia się w trafnej i całościowej odpowiedzi na pytania, które w konkretnej egzystencjalnej sytuacji stawia sobie człowiek. Odpowiedź ta nie jest jedynie wynikiem intelektualnych poszukiwań człowieka, ale płynie z Bożego Objawienia. Uwierzytelnienie Kościoła przez odwołanie się do przesłanek natury antropologicznej jest możliwe nie tylko przez odniesienie się do kościelnej doktryny, lecz także przez ukazanie kościelnej *praxis* zgodnej z nauczaniem. Dopowiedzieć trzeba, że pełne odczytanie wiarygodności Kościoła dokonuje się przez wiarę.

Poczynione powyżej uwagi krytyczne nie umniejszają wartości książki ks. dr. T. Kosteckiego, która wnosi znaczący wkład w systematyczne opracowanie argumentacji na rzecz wiarygodności Kościoła oraz stanowi istotny przyczynek w popularyzacji myśli św. Jana Pawła II. Autor rozprawy dobrze orientuje się w podejmowanych zagadnieniach. Przeprowadzane przez niego wywody są logiczne i opatrzone dobrymi wprowadzeniami. *Novum* monografii jest całościowe opracowanie nauczania Jana Pawła II pod kątem antropologicznej wiarygodności Kościoła. Ks. Tomasz – odwołując się do nauczania Papieża Polaka – dokładnie omawia przesłanki, które pozwalają uznać Kościół za wiarygodny. Tym samym stanowi on dla człowieka pewną drogę życia oraz zbawienia.

Ks. Jacenty Mastej
Instytut Teologii Fundamentalnej KUL